

Famien 1933 værrer stætt end i Middelalderin.

I nærværende Blad Nr. 3 af 17. Januar berorte jeg, hvor haablost daarligt Famininger var stilled med Hensyn til Forbindelsen med Omverdenen ad Sovejen. Der var ikke Talen om Fremskridt, Udvikling og Bedring af Forholdene.

Tværtimod!

Den Smule af regulær Forbindelse ad Sovejen, vi havde for 15 til 20 Aar siden, er nu faldet bort.

De eneste Skibe, som vi nu ser her fra Bygden, er de af os Færing mindre velsete Trawlere. — Men af dem er der til Gengæld i massevis at se uden for vore Døre, hvor de i Ro og Mag Dag ud og Dag ind ligger og røver Fiskene lige for Næsen af os — den Fisk, som ifølge Landets Lov er fredlyst for disse »Rovere«. »Lov er Lov, og Lov skal brydes«, var der nogen, som sagde. Denne moderne Fortolkning synes des, som skal hævde Loven og være Landets Værn og Værge, at anerkende og godkende.

At disse lidet lystelige Forhold fører til, at »de fattige Indbyggere udi Færo Amt« bliver endnu fattigere, kærer de høje Herrens sig ikke om. »God Somandskab« paa de lune Fjorde med et Svingom med de højlede »Pariserdamer« er noget helt andet end at ligge bag ved »nev og nose« — for saa som en anden Magnus Heinesen at hugge ind paa Landets Tyve og Rovere. Hvorfor vove sig ud af Hiet til Kamp og Strid paa det »sort-ladne Havn«, naar man har det saa lunt og hyggeligt med tilstrækkeligt Sul at tære paa? — Man er da ogsaa ikke mere end et Menneske med endda Guld-snore, der, skulde man tro, har visse Privilegier. — Det gamle Røgstuesnak om, at Adel forpligter, er alt for besværligt at tage højtideligt i det Herrens Aar 1933.

Ork ja! »Ht er at hava hjallin á sjónum«, da Værgeter som Halmstræene i Finnerup Lade.

Det var engang, at Skalden kvad:

»fongfríka havu.

Denne Strofe høres endnu en Gang imellem paa Møder og i Skolestuerne. Men den har tabt sin seiersglade Klang. Af denne Hymne til Havet omkring vore Øer er kun »Eventyret« der var engang — vemodige Stemning tilbage. Dens Nuets Kraft er borte.

— Der var engang, da »hjállurin á sjónum« betød en Del ogsaa for »útróðramennin« i Famien. Men det er nu en Saga blot. — Nu renser de moderne »Sørovere« vore hjemlige Fiskegrunde, saa snart der viser sig nogen Fisk — og vi maa finde os i at vende »ongul i rey« hjem.

Der var engang, da der viste sig et Tillob til en Forbindelse med Omverdenen ad Sovejen. Men det blev ved Tillobet; vi faldt igen til de middelalderlige Tilstande, da Monopolhandelen raadete i Landet, og Udbygdernes Indbyggere maatte vær-saa-god finde sig i personlig over Fjælde, Fjorde og Sunde at hente deres Varer og Nødvendighedsartikler.

»Der var engang« er en fattig Lod at friste, og dobbelt fattig er den, da dette »der var engang« kun strekker sig til at

haabe, hvis Onkvræde som bekendt er Taabe. Vel hedder det, at Haabet beskæmmer ingen. Det kan være, at det passer, naar der er Talen om det hinsidige. Men vedrørende vort, Faminingers, timelige Forhold er Haabet til det offentlige i den Grad beskæmmet, at det næppe har sit Side-stykke paa Færoerne.

Hvis vore ekstraordinære Vanskeligheder begrænsede sig i de i min sidste Artikkel og foranstaaende beskrevne Genvordigheder, kunde det være sin Sag, saa fremt vor Forbindelse med Nabobygderne over Landjorden og Vejforhold i det hele taget var paa Højde med Tidens Krav. Men ak, desværre!

Uden for Bøgerderne eksisterer der saa godt som ingen Veje uden de fra Landnamstiden nedtraadte Stie. Et sorgeligt Forhold, der for enhver behjertet og rettænkende Mand maa være saa meget mere at beklage, som der — med Undtagelse af Myggenæs — næppe findes en eneste Bygd paa Færoerne, der ligger saa isoleret fra Omverdenen som Famien, der — omgivet af høje Fjælde, er den eneste Bygd paa Vestsiden af Sudeøen. Men dette synes utvivlsomt vore gode Sambands- og Selvsstyremænd ikke at mene, eftersom de med rolig Samvitlighed har udsendt vore Krav om en Statsvej til Ørdevig — Tveraa, samtidig som de runda-handlet har anlagt og anlagget Veje mellem Bygder beliggende ved Fjorde, hvor der næsten altid er farbart smalt Vand. Men der er ogsaa Forskel mellem Jørgen Hattemager og Kong Salomon.

De store Bygder og det mægtige Fastland »ud i Øster« vej-er anderledes ved Stemmebor-det end den lille beskedne Bygd Famien, hvis Indbyggere af Sam-bandets forhenværende mægtige Hovding blev i den Grad præpareret med Taalmodighed, at han i sin Tid mente — uden Risiko — at kunne henvise andre mere energisk krævende Smaabygder til at tage Eksempel i Faminingers prisverdige medfødte Taalmodighed. — De kunde nøjes med at fjerne de større Stene fra Fjeldstiene, hvorved det blev bedre fremkommeligt, ifald man skulde blive nødt til at klavre over Fjeldet i Mulm og Mørke.

Jeg tror ikke, at der siden 1920 er gaaet et Aar, hvor Famininger ikke har indgivet indtrængende Andragende til vort høje Ting om en Statsvej; ikke — som det ofte sker — motiveret med »opfundne Grunde«, men med Livets Kendsgerning, der taler Livets haarde Sprog om, hvor nødvendig og i allerhøjeste Grad paakrævet den omsøgte Vej er. Men Resultatet kunde ikke have været værre, om vore Sambands- og Selvsstyretillidsmænd havde eks-pederet vore Henvendelser fløks i Papirskurven eller i Kakkelloven, hvis Varmer skal — efter Sigende — til Tider have været meget generende og bragt visse Personer ud af Livevægten.

Endnu ser man Famininger som i Monopolhandelens Dage Mand af Huse være nødt til med »Posen paa Ryg« at tage over Fjeldene for at gøre Indkøb — Mel, Sukker, Petroleum

o. s. v., alle Nødvendighedsartikler — og vi har 1933!

Mærkeligt, at d'Herrer fremdeles tro vove sig til vor Bygd, lifligt fløjende »som Velsklands Nattergale« med et saa rørende omt Hjerotelag for os Famininger for at ligge om vore Stemmer. Og endnu mærkeligere er det, at det Gang paa Gang virkelig er lykkedes dem. — En i Sandhed medfødt Taalmodighed og Godtroenhed, der dog nu ifølge alle Tegn i Sol og Maane er ved at tabe sig. Det vilde ogsaa være fast utroligt, om dette ikke blev Resultatet.

Alt har Grænser — saa har ogsaa Faminingers Taalmodighed sine.

De falske Toner fra Sambandet og Selvsstyret begynder at skurre i Ørene. Der var en gang, da de nærmest hypnotiserede vore Forfædre. Men den Tid er forbi.

Det fortælles om Ragnar Lod-brog, at han skulde sige, da han blev martret af Kong Ella i England: »Grynte vilde Grisen, om de kendte Galtens Kaar«. Jeg tror, at vi for vort Vedkom-mende kan vende Sætningen om og sige, at »grynte vilde Galtene, om de kendte Grisenes Kaar«.

Hvis vore henfarne Fædre kunde se Frugterne af deres tilbødte Føreres Arbejde for deres Bygd, vilde de vendt sig i Graven og gerne haft Lov til at raabt et Varsko til de efterlevende.

Men lad os haabe, at vi, billedlig talt, har Moses og Profeterne i de bitre Erfaringer, vi har hostet, saa vi ikke blot som Lasarus Brødre har Muligheder for uden de dødes Hjælp at opnaa det hinsidige, men ogsaa snart maa komme til noget, der er bedre verdslig set.

Famininger.

Frælsi.

Stríðið.

Sogan greiðir frá stríði, stríði millum lond og ímillum fólka-klassar. Hetta stríðið er saganalt sum mannaættin. Eitt stríð millum hin sterkara og hin veikara. — Eitt stríð hjá tí sterkara meiri fyrri at verja og okja maktina enn fyrri rættinum. Langa tíð enn vil verða lív í hesum stríði; tí tann, ið lútar í trongum harðræðisbøndum, vil til eina og hvørja tíð royna at spreingja og slíta bondini, verða í minsta lagi í javnbjóðis rætti, metum og mannavirði við trælkarin, hin »selvbestaltede Overmand«, sum Danir siga. — Til hvør tægr og røt til maktina hjá tí »selvbestaltede« er dripin, vil stríðið vara.

Hetta stríðið ráddi og ræður enn tann dag í dag landa, flokka eins og einstaklinganna millum. Stríðið hjá og ímóti einum og hvørjum »selvbestaltet Overmand«, ið aldri helmar á at rabba fastari og okja maktina fyrri ikki at missa hana.

Við frælsi og javnaði á odda ganga menn og flokkar kring

um allan heimin móti hesum yvirmannna maktoki, ið er røtin til, at heimurin natrar í ólukku og neyð.

Kemur tann dagur, tá ið frælsi og javnaður, javnaður í rætti, rætti til lívsins góða og lukku sigrar?

I öldir og túsundir av árum hevur stríðið staðið — og enn er ikki komið á mál. Enn eigir hin »selvbestaltede Overmand« orðið — men kortini er ikki at gevast.

Stríðið er eins og ein bylgju-gongd við brotkombum og djúpum dolum. Men at enda dov-nar bylgjan og slættnar í kyrru, har sum gott er at flóta.

Men tað tykist at vera ein lívslóg, ein útívikings treyt hjá mannaættini at neyðast ígjøgnum hin kreppa kvaran, hin brótandi flógvan og harða strong-in, har so mangt lívið týnist, og farið fer undir, áðrenn hon flannur í læ, har trygd og skjól eru hjá øllum, sjálvt teim rankastu og vesaligastu.

Vit eru enn á vandaferðini. Vit mega síggja mangt eitt vesaligt farið smíldrast og týnast uttan at kunna hjálpa tí. — Vit neyðast við tannabíli at síggja órættin mennast aftur og aftur, reisa sín hjómula kamb, bróta og hvólva seg knasandi yvir hin veika.

Vit koma enn eins og áður at síggja maktgirndina, ið tað kann hava eydnast okkum í vissum fori at skert, menna seg aftur og standa stinnari á fótum enn á nokrum sinni; síggja, at fólkið, hin stóra fjoldin, sum er við at fáa hitt avgerandi orðið einstaklinginum sum landinum til gagns, fullan rætt og sóma, síggja, at tað má lúta fyrri yvirgangskroppinum, diktatorinum, ið tenandi síni maktgirnd, síni rangvørgu trá eftir stør-leika og lukku, vendir alt aftur í hitt forna gamla skílið og avtekur einstaklingsins eins og fjoldar frælsi. Og eru tað ikki diktatorar, ið hera bakbrestin, so eru tað smáflokkar av »selvbestaltede« veldismonnum við einum kongi, keisara ella øðrum »toppfiguri« sum maktmerki. Teir taka seg upp aftur, sigra aftur og aftur, tí hvør einstaklingur sær var ikki friur, andaliga og fíggjarliga friur og sjálvbjargin.

Men bylgjan dovvar í hvørjum taki — og at enda orkar hon ikki meir.

Veldisharrarnir bróta kambin av sær, hvørja ferð teir eru á hæddini, og minka — eins og bylgjan — í kraft og veldi á hvørjum sinni, teir taka seg upp aftur — og so orka teir at enda heldur ikki meir, og vit eru komin inn av strongunum — inn á hitt kyrra havið, har trygd og lívd er fyrri sjálvt hin vesaligasta. Vit eru tá komin á tað sanna frælsi.

Tíðindi.

Tveroyri.

Stórir bruni.

— Seinastu mikudagsnattina brann eitt hús at grundum á Tveroyri. — Um eitt hár gjørt, at ikki heilur býlingur brendi.

I efstu stund varð húsfólkið bjargað, ið varð ein drongur illa brendur og mátti heinan vegin á sjúkrahúsið.

Húsið var tryggjað. Men tapið er stórt og mikið kortini, tí tað eydnaðist ikki at bjarga tí minsta sindri av kleðum ella innbúgvi.

Alt fór í flammurnar.

Maðurin, Jóhann Bech, ið misti, er fátækur arbeidari og stendur soleiðis heilt á berum, úrlatin at skinninum, uttan tak yvir hovdið.

Av sonnum ein forløgstung nátt fyrri hann og hansara.

Meira verður sagt um brunan í næsta blaði.

Sammi skip

eru sigld. — Men veðrið hevur verið so ólagligt, at ikki hevur verið vinnandi nakra leið upp. Tað sigst, at eini tvey skip í seinastu viku eru vend aftur til Vágs.

15 tons av sild

komu um dagin av Noregi til »Isvirk«. — Eingin sild var eina tíð at fáa her, og varð tí henda sild bestilt av Noregi. — Men nú veðist aftur væl av sild á fjórðunum her suðuri, og verður henda sild seld beinleiðis til skipini.

Hin endiligi sáttmalin

millum arbeidararnar og arbeidisgevararnar á Tveroyri fyrri í ár er undirskrivaður. Ein langur og harður dráttur hevur staðið partanna millum, tó uttan verkfall ella verkband, undantikin tó ein dagur, tá ið arbeidararnir noktaðu at arbeida, tí arbeidisgevararnir vildu víkja frá munnligu avtalu teirra við arbeidararnar.

Hvalbæ.

Vegarbeiði í Hvalbæ.

Sóknarstýrið í Hvalbæ sigist at hava fingið arbeidararnar at taka vegarbeiðið niður í 2 — tver — krónur fyrri meturin. Hetta mátti verði trælakot at boðið tí arbeidisleysa, ein harmiligt útnýtan av arbeidskraftini hjá neyðstøddum arbeidarum. Tað kann ikki vera uttan av neyð, at menn selja arbeids-megni sína fyrri tilíkan spottpris. — Við sveittabrot kann kanska ein alraraskasti maðurin hogga, grava, harna grót og leir til 1½ metur ein dag, og kann hann soleiðis við at leggja sín ítarsta mátt til koma upp í 3 kr. í dagsvinnu fyrri hitt almenna.

Sunnabæ.

Sóknarstýrið

í Sunnbæ sigist ikki at kunna semjast um skattalíkmngina. — Amtmaðurin sigist at vera biðin at koma uppi, men hann biðir limirnar semjast um álíknngina og eina »innstillan« víðvíkjandi skúlanum, ið ósemjan stendst av. — Kunnu teir ikki tað, má nýtt sóknarstýrisval verða.